

Nationella prov – Mer jobb för lärarna, mindre undervisning för eleverna

Inledning

I februari drog vårterminens omgång av nationella prov igång, men hela läsåret berörs nu av genomförandet, då de muntliga delproven görs på höstterminen. Enligt Skolverket lägger en elev i årskurs 9 hela 24 timmar på att genomföra proven under sitt sista läsår i grundskolan. 24 timmar, det är ungefär en veckas undervisning.

Nationella prov genomförs i fem ämnen i åk 9, slutbetyg får man i 17 ämnen. Ändå är det proven som nu alltmer styr lärares planering och organisation. Proven måste genomföras och då får alla ämnen och upplägg stryka på foten. Som lärare i åk 9 behöver du helst vara klar innan jul med det mesta i dina ämnen, då värdefull undervisningstid försvinner till förmån för de nationella proven.

Men då är det väl bara att ta igen den missade undervisningstiden kan man tycka? Tyvärr är svaret nej på de flesta skolor. I en färsk undersökning som Lärarförbundet genomfört med svar från cirka 700 lärare i grundskolan, uppger 83 procent av lärarna att den förlorade undervisningstiden för eleverna aldrig togs igen.

De nationella proven har en stor påverkan på lärarnas arbetsbelastning. Nationella prov är något som måste genomföras och därför ska de också rymmas inom den reglerade arbetstiden. Det här verkar tyvärr inte vara fallet för de allra flesta lärare. Bara 15 procent av lärarna anger i vår undersökning att detta arbete ryms inom deras reglerade arbetstid. Skolinspektionen anger en schablon tid på 1 timme för bedömning av en elevs prov i ett ämne. Har du 50 elevers prov, har du som lärare över en veckas arbetstid att lägga på detta. Den arbetstiden är det få lärare som har.

Lärarförbundet anser att dagens provsystem inte är hållbart utan antalet nationella prov och delprov måste reduceras kraftigt för att skapa en mer hållbar situation för lärare och elever.

De nationella proven är inte ett bra verktyg för att följa den nationella kunskapsutvecklingen hos eleverna. Istället bör ett system med stickprov införas för att över flera år kunna följa vilka förändringar som sker i elevernas kunskapsutveckling. Istället för nationella prov bör det införas frivilliga bedömningsstöd som lärare själva bestämmer om och hur de behövs. Det skulle ge lärare bra stöd för betygsättningen och kan utgöra underlaget för kollegialt lärande i bedömning.

En bred digitalisering kan också minska för- och efterarbete samtidigt som det stärker likvärdighet i bedömningen. En sådan satsning kan även omfatta att utveckla adaptiva och automaträttade prov, vilket skulle minska lärares arbetsbelastning.

Lärarna får inte tid för rättning

Maj månad är kulmen på lärarnas hårda arbetsbelastning. De nationella proven har pågått under hela terminen men i maj ska både rättning och betygsättning vara klar. Undersökningen visar tydligt att rättningen av proven i de flesta fall inte ryms inom den reglerade arbetstiden. Hela 69 procent av lärarna säger att tiden för rättning inte räcker till utan måste ske utanför arbetstid.

Rymdes rättningen inom din reglerade arbetstid?	Procent	
Nej, inte alls	30%	
Till viss del	39%	
Till stor del	16%	
Ja, helt och hållet	15%	

Proven påverkar alla ämnen

Undersökningen visar att det inte bara är i ämnen som har nationella prov som påverkas. Även de lärare som inte undervisar i ämnen med nationella prov svarar att deras undervisningstid har blivit lidande av genomförandet av proven. Hela 75 procent av de svarande uppger att deras undervisningstid har blivit lidande. Det finns en garanterad undervisningstid i grundskolan som uppenbarligen inte kan uppfyllas på grund av de nationella proven.

Har din undervisningstid blivit lidande?	Procent	
Nej, inte alls	25%	
Till viss del	58%	
Till stor del	17%	

Elevernars förlorade undervisningstid blir inte heller kompenserad. 83 procent av de lärare som inte undervisar i ämnen med nationella prov svarar också att deras elever inte fick kompensation i undervisningstid i dessa ämnen.

	Procent	
Nej, inte alls	83%	
Till viss del	15%	
Till stor del	2%	